

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-ter.
Egyes számok kaphatók: a dohányboltokban.

A kolera.

Ercsiben, tehát vármegyénk területén, a szó holt bizonyos értelmében konstatáltak ázsiai kolérát. Az áldozat nem is egy, hanem mint a polyp az ezres csápját terjeszti ki és irgalom nélkül szívja, huzza, nyeli el a többi.

Ercsiben a rémület ütött tanyát. A csöndes, levélhervasztó őszi hangulat a halál birodalmának ridegségével osztozik. Az emberek félve állanak egymással szoba, remegnek, ha valamihez hozzányulnak, félnek enni, még inkább ha inniuk kell. A közbiztonságot szuronyok őrzik. Mert a könnyelmű embert a villogó gyilkos szerszámmal is meg kell rémíteni, hogy ha a maga egészségét nem kívánja, kimélje legalább a másét. Mert a hol egyet lekaszáll a halál kaszája, ott rendre kerülhetnek száraz is, mint a hogyan a hetvenes évek kolerajárványa alkalmával megyénkben is történt, hogy fél faluk lettek lakatlanok egy-két rövid hónap alatt s a temetőkhöz külön területeket ma is kolera-temető néven ismernek.

Közvetlen közelünkben van Budapest, amely száz és ezer szállal van városunkhoz fűzve. Naponta száz és ezer ember fordul meg közlünk a fővárosban, ott ékezik, Isten tudja kívül, hol érintkezik. S Budapest ma minden napot szerencsének

tekint, amelyben a kolera veszedelmét nem kell hirdetni. A Duna mente fölötté, alatta fertőzve van s hogy a közel egy millió lakossal bíró város népe még mindeddig inficiálva nincs, azt mindenki a jó Isten különös kedvezésének tekintheti csak.

Tehát a veszedelem itt ólálkodik közvetlen közelünkben. A sárga rém felénk vicsorogtatja fehér fogait. mutogatja az éles kaszáját, amellyel köztünk is rendet vághat.

Részvettünk a közegészségügyi bizottság e hónap elején tartott ülésén, amely a fenyegető koleraveszedelem híréreült össze. Végighallgattuk a tudós és mindenek felett szakértő egyének véleményeit, akik a fenyegető kolera veszedelmét különböző óvintézkedésekkel kívánták megelőzni. Örömmel láttuk, hogy minden tenyező a legjobb tudását, a legokosabb tanácsát vetette a latba, hogy általa fenyegetett városunk javát szolgálja.

A kérdés csak az, hogy ezeket az intézkedéseket és határozatokat végrehajtották-e máig eddig? Nem papiros-rendeleteket, hanem az életbe kihaltat tényeket kérünk.

Végrehajtották-e a hatóság a köztisztaság körébe vágó rendelkezéseket.

Igérték, hogy a legpiszkosabb és fertőzésre legalkalmasabb utcát, az Ósz-utcát tisztogatják annak rendje és módja szerint. Megtették-e?

Igérték, hogy a bérkocsi állomások penetrácis bűzét naponta fertőtleníti? Megtették-e?

Igérték, hogy a csatornákat naponta kitisztogatják, mésszel s egyéb fertőtlenítő anyagokkal végigöklítik? Megtörtént-e?

Igérték, hogy a piaci kofák gyümölcsére, úgy mint Pesten szokás, túlt terítetnek, hogy a legyek s egyéb, a fertőzést továbbterjesztő állatok a veszedelmet ne növelhessék. Megtörtént-e?

Igérték az ürgödők létesítése érdekében a szabályok szigorú betartását? Megtörtént-e?

Mi nem kellemetlenkedni akarunk. Hanem láttuk azt, hogy városunk főörvosa milyen aggodó lelkiismeretességgel állott a közönség érdekei mellé. Ő tudja, hogy a felelősség őt terheli s ha veszedelem állana elő, mindenki első sorban az ő szereplését kérné számon. Mi látjuk, hogy ő kiváló szakértelmével s a végtelenig menő lelkiismeretességével mindent megtesz, ami a hatáskörébe áll. De legyenek az ő indítványai a végre hajtás által, mindannyiunk teljes megnyugvására. S akkor nyugodt a lelkünk, hogy azok, akiket a közbizalom legvitalisabb érdekeink ürvívire rendelt, hivatásuk magálatán állanak.

Mert jobb félni, mint megijedni s ha eső után teritenénk köpönyeget valamennyien komikusakká válnánk.

A játékos ember.

— A „Fejérmegyei Napló” tárcája. —

Az ember lelkében a régi fájdalmak, szomorú hangulatok mintha mind új életre ébrednének a nyári verőfény hatása alatt.

Azok jutnak ilyenkor mindig az eszembe, akik többé sohasem fogják látni ezt a szép világot; akik örökre bucsut mondtak napfénynek, virágnak; akikre többé sohasem fog ragyogni az édes, tiszta napfény.

Eszembe jutnak mindazok, akik valaha kedvesek voltak szívemnek, akik jók, nemesek és szeretetteljesek voltak és akik mind, mind odahaza fekszenek, a kis falusi temetőben, a nyári hóval virágos ákácok alatt.

Ennek a napsugaras időnek föl kellene frissítenie az embert, de engem csak lever.

Pedig olyan bájos, olyan kedves most minden! Még itt, a városban is, ahol pedig ez a bájos, nyári idő mintha csak az igaznak a halvány utázata lenne! A nap itt félnélkebben sütne s a vidám, üde, friss színek mintha itt fakóbbak lennének és a levegőből is hiányzik az az üde illat, mely odakint a sárguló erdők s az akácok birodalma fölött leng.

Szeretek ilyenkor, Ősz kisasszony e sós mosolygásainak idején, a ligetben üldöngélni. Itt mégis legtöbbet érez az ember az ősz búbanatos hangulatából.

A sárga levélhajtások mintha aranyoszöld fátokkal vonnák be a fák sudár koronáit s a kavicsos utak mentén a sűrű zöld gyepek, mintha abból a szép haragoszöld színből, kékszemű ibolyákat takargató gyepekbe való lenne, mely ott odahaza, minálunk a Mátra völgyeit szőnyegezi be.

Kedves ilyenkor ez a nagy kert! Tiszta levegőjét mint egy ujját születte szív magába, a nagyvárosi embernek porral, piszkokkal telített fűradt tüdejé.

És még valami van itt, ami határtalan kedvessé teszi ezt a kertet.

Az a sok apró gyermek! Mind itt játszik, ugrál, ficánkol, kiabál mintha csak ezek lennének az idő igazi, testet öltött, vidám hangulatai.

A széles, sárga, kavicsos utakon úgy nyüzsgő a sok apró gyermek, mint kint, az erdei utakon a sok száz apró fekete-piros hátú istenke-bogárka, amelyek a gyöngyvirágoknak, a nyár beharangozó csöngetyűnek hívó szavára előbujnak a kövek alól, a lenge fűszálak mellől, az ibolyaerdőkől és harmattengerekből.

Valóságos gyerekvásár van itt! Itt van

csak az igazi jökevény, vidám világ! Itt legalább percekre elfelejttem mindig, hogy a napfény bús és szomorú! Hiszen a sok gyermek mind új életet jelent. Új nemzedék, új kikelet, virulás a hervadás után, élet a halál után.

A gyermekekben tovább élünk, nevünket, emlékünket sőt még arcunk vonásait is örökítik meg.

Mintha csak az örök Tavaszt láttam volna, mikor ott jártam-keltem a zsbongó, jókedvű vidám kis had közepette.

S ime, ennek is vége van.

Ez a kert is már csak szomorúságot ébreszt bennem. Vidám keretébe beleszózott egy nagyon sötét árnyék, egy nagyon szomorú ember, aki sötét gyásszal üldöngött a fakadó, vidám, zaj közepette.

Minden délután, úgy öt-óra tájban, pontosan eljön az én játékos embereim! Mindig ugyanarra a padra ül. A többiek hallgatóságosan elismerték a padhoz való jogát és senki sem foglalta el az ő helyét.

Ott üldöngött naponta, míg csak be nem esteledett. És kirakta a kis ölmoktonáit és elkezdett velük játszani. Míg rakosgatta is mindig beszélt, mintha valami láthatatlan jószótarstól kérdezte volna:

vaszon kereskedése

Székesfehérvár, Barátok épülete.

Sövegjártó János

AZELŐTT: ÖZV. HANEL ANTALNÉ.
Allandó nagy raktár ágy- és ágyszőnyegek-
ben, szintartó karton és zsephüvelyekben stb.
Egy (hátsó) való az
tanulónak felvételük.

Mai lapunk 4 oldal.

00000510

Gazdasági levél.

(Vegyvizsgáló állomásokról. Székesfehérvár, kútvizzeiről a javításukról.)

Az elmúlt hetekben a székesfehérvári kút-
vizek analízisével foglalkoztam. Ismételtén
megérlelődött bennem a gondolat, hogy
milyen fontos intézmény lenne városunkban
a vegyvizsgáló állomás. Lám mennyi dolog
akadna mindjárt az ivóvizek elemzésével!
Készül ugyan a vízvezeték, de hát ennek
kiépítéséhez a csatornázás elkészítéséhez
sok időre van szükség s addig mégis csak
kútjainkra szorulunk. De tekintünk el az
ivóvíztől! Lepten-nyomon hamisított termé-
kekkel élünk; kénytelenek vagyunk vakon
megbízni a gyárosok, kereskedők s termelők
becsületességében, hogy hamisítatlan
tejet és tejtermékeket (vaj, sajt, stb.) tiszta
tűszereket és természetesen jó bort adnak. És
hogy mennyire bízhatunk bennük, megmu-
latja a legutóbb megbüntetett budapesti
élelmiszerhamisítók hosszú névsora, melyet
a múlt napokban hoztak a fővárosi lapok.
Ebben a kolerás időben, mikor az ember-
nek legfőbb kincsé a jól működő, elegendő
mennyiségű savat kiválasztó gyomor, most
sém nagynak fel aljas működésükkel
s a leglehetségtelenebb hamisítások nyomára
jön rá a fővárosi vegyvizsgáló állomás, így
pl. legújabbán a tarhonya tojástartalmát
kátrányestékké hamisították. Ezuttal a fő-
város helyesen járt el s a szokottnál ére-
lyesebben megbüntette a hamisítókat. Vajjon
a járványos időknél tudjuk be ezt, vagy
egyszerűen szigorúbb rendszabályokat akar
elvetni? Nagyon is megéri-e dolog a
gondolkozással!

A székesfehérvári áll. főreáliskola tu-
dós tanára, Dr. Tunner Károly meg augsz-
tus folyamán megvizsgálta a leendő víz-
vezeték vizét s véleménye szerint: „a vegy-
elemzés alá vett víz minden tekintetben
nemcsak megfelelő, de kifogástalan, kitűnő
ivóvíznek minősíthető.“ De mint előbb mon-
dottam, hosszú időt vesz igénybe a vízveze-
ték elkészítése s tekintettel az országban fel-
lépő járványos betegségekre, hasznosnak
vettük a város kútvizének elemzését. Annyi-

— Jól lesz így? A hónapokat ide jobbra,
a tüszőket a kis ágyukkal a hátuk mögé, a
huszárokat ide jobbra.

Elsőtén azt hittem, hogy valami csöndes
örülttel van dolgom. Tanulmányozni akartam s
melléje akartam ülni.

Hedten fölkiáltott:

— Jaj rá!!!

Majd dühösen rámszólt:

— Nem látja, hogy ott ül a Bandika.

Kérdőleg néztem rá. Miféle Bandika?

Eszrevette s csöndes, szomorú hangon be-
szélni kezdte:

— Bocssáson n.eg. Mindig ide képzelem
öt! Tavaly még itt ült velem. Együtt játszo-
tunk! Fekete haja volt, mint a bogár és kék
szeme! Nagy kék szeme! Ep olyan, mint
az édesanyjának! Mindkettőnek vége! Könyö-
rögtem a jó Istennek, hogy én halhassak
meg helyettük, de nem kellettem. — Ók kel-
lettek! Angyaloknak odafönt! Milyen szé-
pek, édesek voltak! Csak a tavaszt szerették!
Ilyenkor mindig egészségesek voltak mint a
makk! S hogy örültek a tavasznak! milyen ne-
hezen várták! Különösen Bandika! Ó még meg-
érte a múlt tavaszt! Az édesanyja már nem.
Tavaly ilyenkor már csak ketten ültünk itt,

val inkább, mert városunk mocsaras helyen
épülvén, a talajban korhadó és rothadó nö-
vényi részek lényeges befolyást gyakorolnak
ivóvizünk jóságára. Az ilyen talajból nyert
ivóvíz sehogysen felel meg az egészségügyi
kivánalmaknak s járványok idején valóságos
melegágyat képezi a betegségek okozó bakté-
riumoknak. A „similis simili gaudet“ elve
érvényesül itt is: olyan helyen, hol külön-
féle baktériumokkal találkozunk, a vidéken
fellépő betegség baktériumját csakhamar
feltaláljuk, mert itt bő táplálékra talál s egyéb-
ként is megvannak a megélhetéséhez szüksé-
ges körülmények (hőmérséklet, stb.). Koránt-
sem állítom, hogy kimerítően foglalkoztam
ivóvizünkkel, de hiszen ez, nem szükséges; bár
a város különböző vidékéről vett próba-
megmutatja már ivóvizünk természetét.

Sajnos, be kell vallanunk, kútvizünk
közül egyik sem felel meg egész pontosan a
kivánt követelményeknek: ammoniákat,
mely tudvalevőleg a rothadás elsődleges
terméke, ha kis mértékben is, de valamennyi
tartalmaz. Ez magábanvéve még nem lenne
baj, hiszen szervezetünk lassanként meg-
szokta ezen alkatrészt, hanem több helyütt
akadtunk ezután a salétromos és salétrom-
sav nyomaira s nagyobb chlór mennyiségre.
Ezek már a rothadás magasabb fokát mu-
tatják, vagy pedig a közelben rothadó állati
hulladékok jelenlétét. Az ilyen kutakat
feltétlenül ki kellene zárni a használatból.
Népiünk szokásainkban hanyag és bizal-
matlan, hiába teszik rá az ilyen kutra a
„nem iható“ jelzőtáblát, teljes nyugodtsággal
issza továbbra is vizet s okozója a járványos
bajok terjedésének. Mivel tűzrendészeti okok-
ból e kutakat nem lehet betömteni, nagyon
egyszerűen úgy segíthetne a hatóság a dol-
gon, ha leszedetné a fertőző kutak huzóit.
Tűz esetén ezeket nagyon könnyű lenne
pótolni.

Kútvizünk nagyjából könnyű mó-
don, valamelyes kis javításal az egészségre
ártalmatlanná tehetünk. Mielőtt a víz javi-
tásához hozzáfogunk, természetesen ismerni
kell a kút helyét, a talaj geológiai viszony-
nyait. A kút helyére vonatkozólag elsőrangú
követelmény, hogy istállóktól, trágyadom-

Bandikával. És most már csak magam. Válasz-
tott az édesapja meg édesanya között; az édes-
anyját választotta. Hazament ahhoz! Azt jobban
szerette, mint engem. Ók most már a földben
ketten vannak! En magam maradtam itt! Most
már egyedül járok ide! Olyan jól esik itt érezni,
hogy fog el a fádalomnak valóságos örülete.
Ugy képzelem, hogy itt van mellettem. Itt l-
tóm, beszélék vele. Kihozom a katonáit, föl-
állítom, mintha itt lenne ő is; játszunk beszél-
gétünk — és ő újra az enyém. Csak ilyenkor!
Dél előtt s délután is a hivatalban vagyok, csak
ilyenkor lehetünk együtt. Ilyenkor meg egész
éjszakákon át... Eljönnek hozzám Bandika is
meg az édesanyja is...

A szenvedéstől, fájdalomtól meggyötört ar-
con aláperdült egy könnyecsepp.

— Ne nevéssen ki, uram! Nem tehetek
róla!

Elszorult az én szívem is és az illatos, vi-
rágos, rügyező fákkal teli kertben, a kacagó gyer-
mekcsoport közepén ott láttam egy kis fehér
ravatalt, rajta a fehérarcú kis Bandikával, aki
tavaly még itt játszott az édesapjával.

V. Gy.

boktól, temetőtől, árnyékszéktől legalább
200—250 méternyire legyen; továbbá a
szennyvíz lefolyóktól és csatornáktól is le-
hető távolságra helyezzzük. Mivel a zárt
kutaknál könnyebb a fertőzést megakadályozni,
a nyílt kuták építését kerüljük. Cél-
szerű a kutakat minél gyakrabban kitisztít-
tatni, medroket, hól a források fakadnak,
kikávicsoztatni, föléje homokot helyezni.
Igy természetes szűrőréteget nyertünk, mely
külső beszívargások ellen elég jól védi kut-
jaink vizét. Még használhatóbb szűrőréteget
nyertünk, ha a homokra fekete kőszent —
antracitot — rakatunk. Ez ugyan egyelőre
kátrányos ízűvé teszi vizünket, de pár hét
múltán kellemetlen íze teljesen eltűnik s
tisztaságáról kezeskedhetünk. Sokan ajánl-
ják, hogy a kutak falát hidraulikus mésszel
készítsük, de úgy, hogy a fal a föld fe-
lületén is folytatódjék, mint a kut külső
része. A szennyvizek ellen persze így lehet
leghatásosabban védekezni.

Némely kút viz az egészségre káros meny-
nyiségű anyagot tartalmaz. A szerves anya-
gok vagy élő szervezetek, vagy növényi és
állati hulladékok, melyek könnyen rothadás-
nak indulva, a kút vizét megromítják. Az
olyan vizeknél, melyek rothadásnak még
nem induló szerves anyagokat tartalmaznak,
a Süvern-féle fertőtlenítő anyag sohasem
téveszti el hatását. Süvern anyagát így ké-
szíthetjük: hordóban, rúddal való keverés
közben 240 liter vízbe 100 kg. meszet, 70
kilogram magnéziumchloridot és 18 kg. kátr-
ányt öntünk. A kitisztított kútba 15 cm.
magasan nagyszemű kavicsréteget helyezünk
és Süvern fertőtlenítő szeret ráöntjük. A víz-
nek két héti kátrányos íze lesz, azután iható.
A kútjavítási műveleteket mindig a víz ter-
mészete szabja meg. Esetről-esetre meghatá-
rozzuk, hogy milyen káros anyagok fordul-
nak elő ivóvizünkben, a javítási eljárást az-
után e szerint változtatjuk. Végeredményé-
ben tehát ismét visszajutottunk a vegyviz-
gáló állomásra, mely nélkül semmiféle javi-
tási művelet nem kezdhető.

Nem volt hamarjában aktuálisabb az
ivóvíz kérdése, mint napjainkban, mikor e
járványos betegségek egymásután lépnek fel.
Határozottan állíthatjuk, a tisztaságon kívül
a legelső kellék a fertőző betegségek meg-
gátására a tiszta, jó ivóvíz. Nézzük csak,
egymásután üti fel fejét a kolera a Duna-
menti falvakban és városokban, hol a lakos-
ság ivóvíz híján a Dunavízre szorul. Mi nem
vagyunk ilyen rossz helyzetben, mert bár
kútvizünk nem a legjobb, csekély javítási
műveletekkel azá tehető, legalább addig
is, míg vízvezetékünk elkészül.

Kuthy István.

Az új földadókataszter.

—Az országos földadó bizottság küldöttsége megyénkben,—

E hó 12—13-án utazta be vármegyénk
több községének — nevezetesen Székesfe-
hérvár, Iszkaszentgyörgy, Csór, Nádasla-
dány, Inota, Pákozd, Velence, Nyék, Baracska,
Martonvásár határát az országos földadó
bizottság kebeléből megválasztott küldöttsé-
g azon célból, hogy a vármegyei földadó
bizottság előadója által előterjesztett és a
megyei földadó bizottság által már előzőleg
letárgyalt és egyhangy helyesléssel elfoga-
dott javaslatok feletti véleményt nyilvánítson.
A küldöttség tagjai voltak a főrendiház ré.

Intézetű fehérméni fiúk és lányok részére nagy
választékban, haringyák, köztűnyek, kötények és
iskolaférfiak, schiffonok, valódi rumburgi és orosz
váznak, asztalterítők, törülközők és paplanok.

Olcsó, szolid, szabott árak.

Egyedüli raktár Kobrak cipőkben, férfi, női és
gyermekcipőkben, továbbá vadász és sportcipők-
ben óriási választék.

! Szülők figyelmébe !

Gyukits, Borsalino és Habig kalapokban, ingek,
gallérok, zsebkendők és nyakkendőkben igen
nagy választék.
Flanel takarók, linoleum és bőrvásznak.

Olcsó, szolid, szabott árak.

Knazovitzky Béla divataruháza

szeről *Keglevich Gábor* gróf, a képviselőház részéről *Halassy József* cs. és kir. kamarás, a pénzügyminiszter által kinevezett tagok közül *Madár Zoltán* nagybirtokos, a pénzügyminiszterium részéről *Benko Gyula* min. tanácsos. A Budapesten székelő m. kir. III. számú kataszteri helyszínelési felügyelőség képviselőjében *Bárá Jeno* pénzügyi titkár, a földadó bizottság fejeleményei előadója, és *Bárdossy Mihály* kir. kerületi kataszteri felügyelő. A küldöttség a *Bárá Jeno* titkár által előterjesztett és a vármegyei földadó bizottság által elfogadott előterjesztést teljesen magáévá tette s ily értelemben fogja saját javaslatát az országos bizottság elé terjeszteni.

A javaslat szerint az alábbi községek egész területe újból osztályba sorozás alá kerül: *Inota, Csór, Moha, Magyaralmás, Csákbéreny, Tác, Csósz, Nagyláng, Kálóz, Igar-Dád, Seregélyes, Zichy-Ujfalu, Pusztaszabolcs, Sárosd, Nagyparkata, Rácalmás, Dunapentele, Baracs, Kisapostag, Sárkeresztúr, Sárszentagóta, Pákoz, Sukoró, Velence, Vál, Martonvásár, Tordas és Kajászószentpéter*, részben: *Ercsi, Szászhalmabatta, Adony, Nadap* s ezenkívül mintegy 20 községben a *Nádor-csatorna-Társulat* kötelekébe tartozó községek ártere.

Előre láthatólag alacsonyabb osztályba lesznek sorozva: *Inota, Csór, Csákbéreny, Sukoró, Nadap, Rácalmás, Dunapentele, Kisapostag, Baracs* stb., ellenben a nagy kiterjedésű *Dréher- (Martonvásár, Tordas, Kajászószentpéter, Vál), báró Springer (Pusztaszabolcs) és Weisz Berthold (Sárosd, Jakabszállás)*-féle birtokok kétségben kívül nagy részben magasabb osztályba lesznek sorozva.

Fejérmegye kiterjedése 717000 kataszteri hold (közel egy millió magyar hold), az előirányzott kataszteri tiszta jövedelem 8 millió korona; ezen összeg szolgálat adó alapul. Az 1909. évi V. tc. értelmében a ma érvényben álló 25.5 %-os földadókulcs 1913. január 1-étől megszüntik és a 20 %-os földadó kulcs lép életbe; ettől fogva tehát megyénkben mintegy 1 millió 600 ezer korona lesz az évi földadó.

Megyénkben a legmagasabb tiszta jövedelmi fokozat az I-ső osztályú szabóföldnél 27 korona, a szőlőknel pedig 82.

A földek osztályba sorozása a *Bárá Jeno* előadó titkár által kitűzött és a pénzügyminiszterium által elfogadott járási mintaterv alapján a jövő év tavaszán veszi kezdetét; az osztálybasorozást az előadó közvetlen felügyelete alatt a kir. kataszteri biztosok fogják végezni, a sorrend megállapítása és a biztosok beosztása a megyei előadó hatáskörébe tartozik. A felebbezések I-ső fokban a megyei, II-od fokban az országos földadó bizottság által bíráltatnak.

UJDONSÁGOK.

A kolera.

A kolera veszedelem új és új jelenségekkel lép fel megyénkben. Tehát: komoly veszedelem fenyeget. Szerencsére megállapíthatjuk, hogy a új kolera-tünetek nem a kolera továbbterjedését jelentik, hanem — hogy az orvosi kifejezéssel éljünk — behurcolás folytán jutnak hozzánk. Megállapították, hogy a kolera-veszedelem terjesztése a Duna vízében keresendő, a koleraiban elhunyt *Keresztes József* megbetegedésének is az volt a közvetlen oka, hogy a Duna vízből ivott. A hatóságok intézkedése tehát elsősorban a Duna vízének elzárására szorítkozik. Az alispán távirati megkeresésére a belügyminiszter megerősítette a Dunamelléki községeknek, *Ercsinek, Erdnek, Szászhalmabattának, Adonynak, Rácalmásnak, Dunapentelének, Kisapostagnak* csendőri készenlétét, 10 újcsendőrt érkezett samai nap folyamán is várnak új megerősítést. Huszár Dezső adonyi főszolgabíró és *Scherer Kamil* tb. főszolgabíró sorra járják a járás községeit, hogy ellen-

őrizzék az óvintézkedéseket s a lakosságot személyesen oktassák ki az óvintézkedésekre. Az alispán mai rendeletével betiltotta az adonyi járás országos vásárát és bucsui összejöveteleit. Magában Ercsiben a legszigorubb óvintézkedések tétettek. A község bejárait csendőrök őrzik, akik feltartóztatnak mindenkit, aki a községbe be akar menni és onnét ki akar jönni. A faluba bevinni s onnét kihozni sem szabad semmit. Ercsiben tegnap megalakult a járványbizottság, amely tüstént akcióba lépett és kérelmetesen szigorúsággal teljesíti a bizottság fejeinek, *Dömötör József* dr. orvosnak intézkedéseit. Az orvosnak állandó kocsit rendelt a község, hogy az újabb megbetegedéseket, gyanus tüneteket kellőképpen ellen tudja őrizni. Az orvos köteles minden újabb kolera-jelenségről pontos értesítést küldeni az alispáni hivatalnak.

Tegnap reggel újabb riasztó hír érkezett Ercsiből. A község hajó állomására érkezett délről „Kolwrat” nevű vontató hajó, amely *Zimonyból* indult ki. Az árbocban hatalmas sárga lobogó lengett, jelezve, hogy a hajón levők között felütötte fejét a fekete rém, a kolera. A hajó nem kötött ki, hogy meg ne fertőzze a kikötőt, *Dömötör dr. csónakon* ment a hajóba; ahol a hajó legénysége között hármat tartottak kolera gyanusnak: *Matics Péter* 24 éves, *Varga István* 25 éves és *Winter János* 34 éves fűtőket.azonnal a partra szállították őket és elkülönítésükről gondoskodtak. Közben távirati értesítést küldtek az alispáni hivatalnak s *Lauschmann Gyula* dr. már d. e. 10 óraker a helyszínén volt, hogy a három beteget megvizsgálja. *Winter és Matics* csak egyszerű béhurutban szenvednek, ellenben *Varga István* már gyanus kolera-tüneteket észlelt *Lauschmann dr. főorvos*. Váladékát felküldték a bpesti bakterológiai állomásnak, hogy a kolera megállapítását eszközölje. A hajót pedig tüstént vesztegzár alá helyezték: 8 napig fog állani kint a Dunán, nappal sárga zászlóval, éjjel zöld lámpával, hogy jelezze a veszedelmet senki közelébe ne menjen. Róla sem távozhatik senki. A vizsgálat kiderítette, hogy a hajó legénysége a Dunából ivott, ez okozta a kolera-gyanus *Varga* megbetegedését is.

Az ercsii kolera esetek városunk hatóságát is fokozott óvintézkedésekre intették: *Kerekes Lajos* dr. h. polgármester tanácsult elhívott egybe s utasította *Winkler főmérnököt*, hogy a fedetlen csatornákat, bérkocsi állomásokat haladéktalanul fertőtleníttesse, s az utcák söprését fokozottan elrendelje. A rendőrfőkapitányt a kiadott rendelkezések szigorú végrehajtására s a piac szigorú tisztántartására hívta fel. *Bierbauer Viktor* dr. az amerikai szőlőtelepen levő megfigyelő házhoz csendőrséget kért, hogy a ház elszigeteltsége biztosítva legyen.

A kolera különben nem csak a Dunáról környékezett meg bennünket. Ózoran szintén fellépett a kolera. A legszigorubb elővigyázatosság tehát nagyon is helyén való. Félni azonban nem kell, mert a félelem ilyenkor veszedelmes lehet. Adonynak, Rácalmásnak, Dunapentelének, Kisapostagnak csendőrséget megerősítették, 10 csendőrt érkezett s a mai nap folyamán is várnak új megerősítést. *Huszár Dezső* adonyi főszolgabíró és *Scherer Kamil* tb. főszolgabíró sorra járják a járás községeit, hogy ellenőrizzék az óvintézkedéseket s a lakosságot személyesen oktassák ki az óvintézkedésekre. Az alispán mai rendeletével betiltotta az adonyi járás országos vásárát és bucsui összejöveteleit. Magában Ercsiben a legszigorubb óvintézkedések tétettek. A község bejárait csendőrök őrzik, akik feltartóztatnak mindenkit aki a községbe be akar menni és onnét ki akar jönni. A faluba bevinni s onnét kihozni sem szabad semmit.

— **Katonai hírek.** *Seller Gyula* 69. gyalogezredbeli századosot nyugdíjba helyezték. *Angyalóssy Egón* 69. gyalogezredbeli hadnagyot Székesfehérvárról Pécsre, *Bikisch Imre* hadnagyot Pécsről Székesfehérvásra helyezték át. *Hlatky Dezső* és *Horváth Géza* hadnagyokat, továbbá *Stumpf Rudolf*, *Schiller Jánost*, és *Bauer Lajos zászlóskát* a 69. gyalogezredhez Pécsre, *Schiffner János zászlóst* pedig Székesfehérvárra osztották be október 1-én.

— **Kath. növekedem.** A Kath. Növendő Egyesület f. hó 18-án a nagy nyári szünet után ismét megkezdte működését s midőn ezt tudtára adjuk a mélyen tisztelt közönségnek, kérjük egyszerű mind szives pártfogását.

Úgy hiszem, ezen egyesületet már nem kell bővebben ismertetni, hisz jó néhány évi működése alatt tapasztalhatták, akik figyelemmel kísérik, hogy mily fáradságtalanul működik s mily áldásos tevékenységet fejt ki, s ha pártolás hiány fényes nagy sikerekről nem is számolhat be, elérte azt, hogy az egyesület évenként 100 és 100 lány látogatja s az itt szerzett jó tanításokat kiviszi az életbe. Ha figyelemmel kísérik a cseléd-életet, láthatjuk, hogy a tanításra nagyon rászorulnak. Az a szegény, elhagyott, kevés nevelésben részesülő, alig iskolázott s majdnem gyermekkerben cselédnek ment lány hol tanulhatott volna valamit, aminek az életben hasznát vehetné. A háztartásban előforduló közönségebb munkákat megtanulja úgy, ahogyan való, de ez a műveletlen, lelke türes, sivar marad s az élet nagy küzdelmében rendszeren letörik. Vagy tekintjük azt a fiatal, tapasztalatlan leányt, aki a mai romlott világban ezer veszélynek van kitéve, mily áldás arra, hogy a Növendő Egyesületben pártfogást talál. Ismételtén felhívjuk tehát a cseléd-tartó úrnők figyelmét, hogy küldjék cselédeküket az egyesületbe, amely a Rákóczi utcában a Mantz-féle óvodában van, s ahol minden vasárnap délután 3—6 óráig oktatást nyerne a köztésben, horgolásban, varrásban és foltozásban, ugyancsak hit- és erkölcsstanban, számitásban, egészségstanban stb. szűkséges dolgokban. Ezenkívül jut idő a szórakozásra és játékra is. Felvételnék munkás- és cselédeányok, akik iskolába már nem járnak. A tanítás díjtalan. — h. — a.

— **Népszövetségi gyűlés.** A kath. népszövetség helybeli csoportja folyó hó 18-án, vasárnap d. u. fél 5 óraker a Távirda utcai helyiségben gyűlés tart. Tárgysorozat: 1. *Vass József* dr. igazgató előadást tart. 2. Népszövetségi fontos ügyek megbeszélése. 3. Füzetek kiosztása. A tagok minél nagyobb, a csoportvezetők teljes számban jelenjenek meg. Vezetőség.

— **A város közigazgatása.** Tegnap d. e. 10 óraker közigazgatási bizottsági ülés volt a városnál *Széchenyi Viktor* gróf főispán elnökelete alatt.

A rendőrség jelentése. Előfordult a múlt hónapban 26 lopás, 8 életveszélyes elkövetett cselekmény, 3 vagyon elleni cselekmény, 11 egyéb, összesen 49. A kihágási osztálynál 205 fellejtést tettek, terhelték száma 196.

A pénzügyigazgatóság jelentése. A kincstári követelés volt 1906230 60 k. Erre befizetett összeg 1330383 11 kor. Hátralék 575947 49 kor. *Csoppenszky Mihály* dr. a jelentéssel kapcsolatban méltatta a Makóra távozó *Schiller József* pl. igazgató érdemeit, mire ő szives szavakban mondott köszönetet s jóemlékébe ajánlotta magát a város törvényhatóságának.

Bierbauer Viktor dr. főorvos megemlékezett a kolera ellen való védekezés intézkedéseiről s a bizottság megnyugvással vette tudomásul, hogy a városi hatóság mindent megtett a védekezésére.

Vajda Géza főmérnök bejelentette az utak költségvetését: 1911-re kiadásunk lesz az utakra 33016 k. Bevételeink 33246k. Utadonk állami egyenes adónkhoz képest 6 százalékos lesz.

Schaller Flóris tanfelügyelő a újonnan megválasztott tanítóké államszégykérvényét ülésen kívül terjeszt fel a miniszteriumba. *Kerekes dr. h. polgármester* megjegyezte, hogy a miniszteriumban ígéretet tettek a kérvények kedvező elintézésére.

Hübner Károly közigazd. előadó a termés-

viszonyokról jelentett. A mult heti esd sok kárt tett, de az 6sai szantására jo volt. A szolok szegenyek a sok esd kovetkezesben rothadnak. A munkasviszonyok rosszak, napszamost draga penezert is nehaz kapni.

Koszunetnyilvanitas. Istenben boldogult, felejthetetlen edes atyank, csaladunk feje, Peri Miksa dr. elhunytaval bennunket ert potolhatlan veszteg feletti merhetetlen banatunkban barataink joakaroink es ismeroseink reszerol barmely formaban megnyilvanuli reszvetert, mely tisztelettel soha el nem mulo halankat fejezzuk ki. Kulonosen melyseges koszunetunket nyilvanitjuk a hatosagoknak es kuldotteseknek, ugy ezek vezetoinek, kik bennunket banatunkban testuletileg felkerestek, — azon jóságos lelkeknek, kik virag vagy jótékony adományokkal áldoztak megboldogultunk kegyeletes emlékének, azon jóakaróinknak, kik kocsijukat a gyászszertartásra rendelkezésünkre bocsájtották, drága halottunkat utolsó útjára kísérték. A gyászoló rokonság nevében: Peri Rezsó, dr. Perli Imre, az elhunyt fia.

Tanügyi hírek. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kék Géza és Wunder János diósi községi iskolai tanítókat a diósi állami elemi népiskolához rendes tanítókká, — Kócsy Mayer Gyula, Szabó Pál, Horváth Zoltán és Fűredyné Boronkay Gizella ráckereszturi községi iskolai tanítókat, illetve tanítókné a ráckereszturi állami elemi népiskolához rendes tanítókká, illetve tanítónővé nevezte ki.

A népszámlálás városunkba. A folyó év után megtartandó népszámlálásra megtették városunkban az előkészületeket. A város 64 népszámlálási kerületre lesz felosztva s a népszámlálást ezek szerint a kerületek szerint fogják teljesíteni. A népszámlálást teljesítő hivatalos személyekre nézve még nem történt megállapodás.

Reformátusok gyűlése. Folyó hó 14—15-én tartotta meg évi rendes gyűlést a vértessajai ref. egyházmegye a megyeház kistermében Degeföld József gróf főgondnok előnkeltével. A gyűlésen szorosán adminisztratív ügyeket tárgyaltak

A város közegészsége a lefolyt szeptember hónapban elég jónak mondható. Beteg kevés volt és a járvánnyá fajulható kórok is csak szóróványosan mutatkoztak. A felsővárosi kerületben több hőkhurutos eset lett jelentve. Ez, nemkülönben az emésztő szerveknek hurutos bántalmi voltak az uralkodó betegségek.

Nevezetesebb halál okok: Velezületett gyengeség 5, görcsök 3, gyermek aszály 1, bélhurut 7, vörheny 1, hasiagymáz 1, (kórházi utrói) tüdőlobb 4, tüdővész 4, (ebből idegen, kórházi) guta 2, vízbetegség 1, elmebaj 1, aggkór 10, véletlen 3, (cséplőgép.)

A járvánnyá fajulható károk állása pedig a következő: **Vörheny.** Augusztusra vissza maradt 5. (A II beteg közül 5 járvány kórházi). **Kanyaró.** Szaporodott 2, maradt 2. **Hasiagymáz.** Megbetegedett 5, gyógyult 2, elhalt 1, (kórházi) maradt 2. (Ebből 3 vidékről szállítva közkórházak, egy vidéki katonai, csapatkórházi, egy fehérvári külterleki) **Szamár-hurut.** Maradt 5, szaporodott 8, összes 13. Ebből gyógyult 9, ápolásban maradt 4. **Fülld mirigy lob 1, betegedés.**

Dr. Arokai a kerületben levő összes közkutakat minőleges vegyi vizsgálat alá vette, illetve Dr. Tumner tanár ural együt vizsgálták meg, és 4 közkutatnak vizét kifogásolván jelző táblákkal ellátta.

Dr. Riffer 14 szatócsboltot, és 10 egyéb élelmiszterrel foglalkozó üzletet (hentes, korcsmáros, pék) vizsgált meg. Kifogásait és megjegyzéseit megette. Különösen nincs csak javítani való. Dr. Molnár szabadságon volt.

A kerületi orvosok még nem végezték be vizsgálatukat, mert házról házra, udvarról udvarra járnak s jelentik a szanáásra valókat a főkapitányi hivatalnak.

Főkapitány ural a járvány felszekeret felkerestük, a főkapitány ur intézkedett a kifogások dolgoknak sürgős helyreállításáról. Ezen észlelt viszásságok rövid idő alatt teljesen megszűntetve lesznek.

Szüret előtt. A rendőrség Szabó István, Szakál László, Szakál István, Sümegi Lajos és Weisz Hugó kereskedő-tanoncokat fe-

lősségre vonta, mert említett tanulókat a vásártéren rakétáztak és lödöztek. A rendőrség, tekintettel a gyermekek fiatal korára, cselekedetük tárgyalásakor gyermekbirósággá alakult szigoruan megdorgálta és kioktatta őket, hogy ismételt esetben már büntetésben fognak részesülni. *Az iskolák szüreti vikálójára városunkban szept. 19-én és 20-án lesz.*

Papírszalvéták, és asztali diszkártyák nagy választékban kaphatók Klökner Péter udvari könyvkereskedésében Székesfehérváron.

12 db kacsá. Tubánszky Antalné malomutca 3. sz. alatti lakostól f. hó 8-án virradóra ismeretlen tettes 12 db karab kacsát elloptott. A rendőrség megindította a nyomozást.

Matsch boxolás az Alba mozgófénykép-színházban. Szept. hó 16-tól, péntektől kezdve Lad Hammerlock Délafrika bajnoka, közép súly champion és Czajá Gusztáv Magyarország legelső boxoló bajnoka, a világ legfiatalabb világ-bajnoka között matsch boxolás lesz. Helyárak: Páholy 5 kor. I. hely 1 kor. 20 fillér. II. hely 80 fillér, III. hely 30 fillér. Katonáknak és diákoknak 20 fillér. Vasárnap 3 előadás 5, 7 és 9 óra-kor teljes műsorral. Az esti előadásnál a boxolás folytatása.

Tűz a tarlón. Lencsés Ferenc helybeli földmives két szomszédja földjén gondatlanságból tüzet okozott. 2 napi elzárásra s a kár megtérítésére ítéltetett.

A szőlő tolvaja. Paulusz Imre helybeli fiatal suhanc, már régebb idő óta azzal foglalkozott, hogy a Fiskális-dűlőben levő szőlőkből a szőlőt lopkodta. Emiatt aztán, mikor nyomára jöttek a dolognak, feljelentették a rendőrségen. Itt aztán a gyerek faggatása alkalmával kiünt, hogy a nagyatya, aki a fiúnak *gondviselője*, szintén részesült a szőlőből. (Valószínűleg tudnia kellett, hogy lopott szőlő.) A rendőrség úgy intézte el ezt a mindannapi bűnügyet, hogy a nagypapát a kár megtérítésére kötelezte, Paulusz Imrét, az unokát pedig nem büntette meg, hanem intézkedett arról, hogy — inenhelybe szállítsák.

A pontylovag esete. A rendőrség írja nekünk: Jónás József pontylovagot a rendőrség addig, míg „jól viselte magát”, megtűrte városunkban. Folyó hó 13-án azonban *rosszul viselte magát*, t. i. barugott, botrányt keltett és összeveszett az öt jó viseletre intő rendőrrel. Emiatt beszállították a városi dűtyiba. Elitelték 5 napi elzárásra, továbbá illetékességi helyére való toloncolásra. Tíz évre ki is tiltották a városból.

A törvényszékről. Moor Sándor szabóinas Dékány Béla, mezőberényi szabónál tanulta mesterségét. Itt történt, hogy mikor pénzre volt szüksége, ellopott a gazdájától 14 korona 80 fillért. Az esetet ma tárgyalta le a helybeli törvényszék, a tolvaj szabóinast 15 napi fogházra ítélte el.

A vásáron. Egy urhídi ember, Kucsi István a mult polgárdi vásáron meglopja Szigeti Sándorné, enyingi cizmadiamesterne sátorát. Elemelt belőle egy pár szép férfi cizmát. A csendőrök feljelentették.

A piacról. Miholics Imréné helybeli kofaasszony tiltott időben vásárolt a piacon. A rendőr ezt megtiltotta neki, azonban erre meg ő ke-rekedett felül s a rendőrrel gorbáskodott. A rendőrség hatóság megsértésért és tiltott időben vásárlásért 10-10 korona pénzbüntetésre ítélt.

A cizmadia mester panasza. Klavec István jeni cizmadia mester a csendőrségnél a következő panaszt tette: Kukorica termésének őrizetét nem mervén másra bízni, az éjjeleket kukorica földjén töltötte. Itt esett meg vele, hogy mikor aludt, ellopták pompás zseboráját és óraláncát. A csendőrség megindította a nyomozást, s rövidesen kiderítette, hogy az inkriminált órá és láncot nem lopták el. Sőt az óra eltűnésének maga a cizmadia mester az oka. T. i. a multkor berugott fejével járta össze a kukorica földet s óráját valószínűleg elvesztette.

Káromkodó szemetes. Oláh Gábor városi szemetes a városház előtt botrányosan káromkodott. A botrányról feljelentést tettek és Zavaros Atadár rendőrkapitány megbüntette a káromkodót 2 napi fogháznuntetésre.

Furcsa kedvtelés. Baranyai Imre helybeli kőmivessegéd abban lelke kedvét, hogy folyó hó 10-én Huszár Adolf fogorvos épületében levő házaráról a járókelőket kődarabokkal dobálta. Ez által a furcsa tréfa által egy embert súlyosabban megsebesített dobásával, miáltal magára vonta a rendőrség eljárását.

20 fillér egy nagy doboz Fernolent-féle világhírű cipőkrém. — Legjobb denaturált spirítusz literje 52 fillér. — **Gummisarkok,** melyek a járást biztossá és kellemessé teszik, továbbá cipőfüző különlegességek, matracba való löszőr, afrik és tengerifü, stb. legolcsóbban kaphatók **LANGRAF GABOR ÉS FIA** gépszij és bőrkereskedésében Jókai-utca 8. — Telefon 100.

Női divatterem áthelyezés.

Van szerencsém a n. 6. hölgy közönséget mély tisztelettel értesíteni, miszerint Nádor-utca 7. sz. alatti levő

NŐI DIVATTERMEMET

Jókai-utca 20. szám (saját házamba) helyeztem át, ahol azt a mai kor igényeinek és kényelmének megfelelően rendeztem be.

Elvállalom az összes női ruhák — a legújabb angol és francia divat szerint, ugyszintén női bunda, valamint mindenféle női sport öltönyök (vadász, lovagló costumok stb.) legutányosabb árak mellett precíz elkészítését.

Egyben nem mulasztatom el nagybecsű rendelőimnek a multban irányomban tapasztalt jóindulatért köszönetet mondani és tisztelettel kérem, hogy számomra azt a jövőben is tentartani méltóztassék.

Szíves megbízásait a legnagyobb készséggel várva, maradtam

szolgálatára készen

VARGA ISTVN
női szabó.

A helybeli légszeszgyár a legjobb minőségű szilézai darabos gázköszénből előállított

COAKS-át

ajánlja métermázsánkint 4 korona árban a gyártelepen.

A ki legalább 3 métermázsát vesz egyszerre, annak a coaks-ot díjmentesen házszállítjuk (a ház kapujáig). Az ugyanilyen köszénből előállított **KÁTRÁNY** ára métermázsánkint 6 korona a légszeszgyárban, előzetes készpénzfizetés ellenében. Egész vaggonrakomány rendelése esetén kedvezményes ár megvezetés szerint.

Kátrányunk nagyon alkalmas szőlőkarók festésére és mindenmüli fának konzerválására.

A székesfehérvári légszeszvilágítási társulat igazgatója:

MRAZ W.